

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY STUDZIENICE
NA LATA 2024-2026**

Gmina Studzienice

Studzienice 2024 rok

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Studzienice na lata 2024-2026, zwany dalej „Programem”, stanowi kontynuację działań profilaktycznych i rozwiązywania problemów uzależnień realizowanych w Gminie Studzienice w latach ubiegłych. Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 i 2a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Rada Gminy uchwała Program na okres nie dłuższy niż 4 lata. Gmina inicjuje i wdraża efektywne programy profilaktyczne, informacyjno-edukacyjne uwzględniające obecne przepisy ustawowe. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminy zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym. W związku z ogłoszeniem w marcu 2020 r. stanu zagrożenia epidemicznego oraz stan epidemii, której konsekwencją jest izolacja, ograniczenie kontaktów społecznych oraz stres dostrzeżono rosnący problem ze spożywaniem alkoholu, stosowaniem przemocy czy uzależnień behawioralnych (m.in. e-hazardu).

Alkoholizm jest jednym z najważniejszych współczesnych problemów społecznych. Działania służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, jak również zmniejszeniu ich dolegliwości jest istotnym elementem polityki społecznej w Gminie Studzienice.

Negatywnym zjawiskiem społecznym jest coraz powszechniejsza postawa uznania i akceptacji dla korzystania z substancji odurzających, stanowiących „wzbogacenie” form rekreacji, nie tylko w społeczności gminnej, ale również w całym społeczeństwie.

Priorytetami Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2026 jest kontynuacja i rozwijanie dotychczasowych działań oraz wdrożenie działań dotyczących uzależnień behawioralnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie i prewencję- w tym profilaktykę dzieci i młodzieży poprzez wspieranie szkolnych programów profilaktycznych, a także ograniczenie szkód i negatywnych skutków płynących z uzależnień przy jednoczesnym zwiększeniu dostępności do pomocy terapeutycznej i psychologicznej dla osób uzależnionych i ich rodzin we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Studzienicach. W realizacji Programu istotne jest nałożenie nacisku na programy i zajęcia profilaktyczne, czynnie angażujące dzieci, młodzież i rodziców w działania propagujące zdrowy i trzeźwy styl życia, uświadamiające szkodliwy wpływ nadmiernego spożywania alkoholu, używania środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych.

Na wykonanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wykorzystane będą przede wszystkim dochody Gminy Studzienice z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

II. Podstawy prawne

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Studzienice na lata 2024-2026 został opracowany na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii t. j. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.),

- ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.),
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 571),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1608 ze zm.),
- Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

III. Cel Programu:

Głównym celem Programu jest zapobieganie uzależnieniom wynikającym z nadużywania napojów alkoholowych, uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz zachowań behawioralnych poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej zwłaszcza dzieci i młodzieży z Gminy Studzienice. Uświadamianie dzieci i młodzieży ma za zadanie ograniczyć skutki zdrowotne i społeczne oraz zaburzeń życia codziennego, które są spowodowane nadużywaniem alkoholu, środków psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi. Z obserwacji wynika, że problem z nadużywaniem alkoholu, środków psychoaktywnych jest wciąż niepokojącym zjawiskiem społecznym. Zjawiska te występują niezależnie od statutu społecznego danej rodziny, pochodzenia czy sytuacji majątkowej. Do tych zjawisk społecznych należy również dopisać uzależnienia behawioralne, które niepokojąco rosną z roku na rok. Uzależnienia behawioralne to formy zaburzeń, które związane są z wykonywaniem jakiejś czynności w niekontrolowany sposób. Przykładem jest uzależnienie od: hazardu, Internetu, grania w gry, kompulsywnego kupowania, ortoreksja, pracoholizm, itp. Stwierdzenie, że dana czynność jest uzależnieniem behawioralnym musi opierać się na kryteriach takich jak: zaobserwowanie, że dana czynność jest dominująca, szybka zmiana nastroju, brak tolerancji względem drugiego człowieka, konflikty w rodzinie itp. Gmina poprzez edukację publiczną i profilaktykę ma na celu zapobieganie występowania negatywnym skutkom społecznym. Badania dowodzą, że jedynym czynnikiem chroniącym dzieci i młodzież przed negatywnymi skutkami spowodowane spożywaniem napojów alkoholowych, środków psychoaktywnych czy zachowań behawioralnych jest silna więź z rodziną, jasno określone zasady zaangażowanie rodziców w życie dziecka poprzez m. in. częste i szczerze rozmowy.

Cele szczegółowe:

Zapobieganie powstawaniu problemów, związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych, środków psychoaktywnych oraz zachowaniami behawioralnymi, w szczególności poprzez:

- Analizowanie stanu problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych, środków psychoaktywnych oraz zachowaniami behawioralnymi na terenie Gminy Studzienice w celu oszacowania liczby osób wymagających różnego typu działań terapeutycznych.
- Podejmowanie działań służących wychowaniu, profilaktyce, edukacji i szerokiej informacji głównie dla dzieci i młodzieży.
- Wspieranie działalności instytucji i organizacji pozarządowych oraz środowisk zajmujących się problemami negatywnych zjawisk społecznych.
- Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym.
- Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych.

IV. Zadania Programu

A. Dostęp pomocy terapeutycznej i psychologicznej dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez:

1. Udzielanie pomocy osobom dotkniętym w rodzinie przemocą i innymi zagrożeniami wynikającymi z negatywnych zjawisk społecznych spowodowanych przez członka rodziny, w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego i prawnego.
2. Kierowanie osób z problemem alkoholowym do Poradni Zdrowia Psychicznego i ośrodków terapii uzależnień.
3. Działalność informacyjną skierowaną do społeczności lokalnej na temat możliwości korzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
4. Organizację prelekcji i szkoleń tematycznych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.
6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów powstawanie negatywnych zjawisk społecznych.

B. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez:

1. Wspieranie i finansowanie szkolnych programów, warsztatów profilaktycznych.
2. Wspieranie działań podejmowanych na rzecz propagowania trzeźwości oraz profilaktyki uzależnień poprzez lokalne społeczności takich jak:
 - a. środowiskowe festyny sportowo-rekreacyjne,
 - b. konkursy literackie, muzyczne, fotograficzne, sportowe, plastyczne i inne do wybranego hasła o tematyce profilaktyki uzależnień,**
 - C. udział w przedstawieniach teatralnych i spektaklach o tematyce uzależnień,**
 - d. przedstawienia scenek rodzajowych,
 - e. prezentacje filmów i dyskusja na ich temat,
 - f. pogadanki i zajęcia uświadamiające wpływ alkoholu oraz środków psychoaktywnych na wypadki drogowe i inne negatywne skutki,
 - g. konkursy wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego,
 - h. prowadzeniu lokalnych kampanii edukacyjnych na tematy związane z profilaktyką przez m. in. zakup i dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.
3. Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych.
4. Realizację potrzeb sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i bytowych, których zaspokojenie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu, używania środków psychoaktywnych czy zachowań behawioralnych.
5. Doposażenie świetlic, szkół.
6. Dofinansowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, podczas którego realizowane będą programy profilaktyczne.
7. Organizowanie alternatywnego spędzania czasu poprzez upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży – nauka pływania.
8. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.

9. Prowadzenie pozalekcyjnych programów opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci oraz prowadzenie działań na rzecz dożywiania tych dzieci.
10. Współfinansowanie organizacji konkursów i imprez o charakterze sportowo- rekreacyjnym popularyzującym trzeźwy i zdrowy styl życia.
11. Szkolenia osób podnoszących kwalifikacje zawodowe w zakresie profilaktyki obejmującej problematykę uzależnień, przemocy itp. w szczególności dla pracowników szkół.
12. Wspieranie inicjatyw młodzieży, stowarzyszeń oraz innych podmiotów propagujących zdrowy styl życia, trzeźwość i nieużywanie innych środków uzależniających, udzielanie im porad dotyczących uzależnień behawioralnych oraz dofinansowania do imprez, kampanii, konkursów, upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki poprzez zakup kalendarzy, broszur, publikacji, plakatów, informatorów.
13. Promocja zdrowego i bezpiecznego stylu życia oraz zdrowia psychicznego poprzez organizowanie, finansowanie/ dofinansowanie imprez oraz wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do mieszkańców Gminy Studzienice.
14. Współpraca z mediami w zakresie prezentacji zagadnień związanych z profilaktyką uzależnień.
15. Zakup materiałów, nagród, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.
16. Inne działania z zakresu profilaktyki.

C. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, poprzez:

1. Dofinansowanie podejmowanych przez instytucje, fundacje i stowarzyszenia działań związanych z profilaktyką.
2. Dotacje dla stowarzyszeń kultury fizycznej, działających na terenie Gminy Studzienice, których celem statutowym jest m.in. profilaktyka uzależnień.

D. Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

V. Adresaci działań Programu:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dedykowany jest głównie do:

- a) mieszkańców Gminy Studzienice,
- b) dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- c) kadry pedagogicznej szkół,
- d) organizacji pozarządowych,
- e) osób uzależnionych oraz ich rodzin,
- f) pozostałej społeczności lokalnej.

VI. Zasady finansowania programu:

Finansowanie realizacji zadań niniejszego programu będzie dokonywane przede wszystkim z dochodów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie art.

18² ust. 1 oraz art. 9³ ust. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

VII. Realizatorzy Programu:

- a. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- b. Wójt Gminy Studzienice
- c. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Studzienicach
- d. Szkoły

VIII. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

A. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Prowadzeniu wstępnych rozmów motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
2. Kierowaniu osób z problemami alkoholowymi, używania środków psychoaktywnych oraz zauważalnych zachowań behawioralnych na konsultacje i zajęcia indywidualne z psychologiem.
3. Kierowaniu osoby zgłoszonej na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazanie rodzaju zakładu leczenia odwykowego.
4. Kierowaniu do Sądu Rejonowego wniosków w sprawie poddania obowiązkowi leczenia odwykowego osób uzależnionych.
5. Opiniowanie wniosków o zezwolenie na sprzedaż alkoholu pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Kontrola punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Uczestnictwo członków komisji w szkoleniach aktualizujących realizowanie ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

B. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zgodnie z art. 4¹ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa się dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynagrodzenie zadań wynikających z w/w ustawy oraz za realizację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Wynagrodzenie ustala się na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę na poziomie 6 % minimalnego wynagrodzenia brutto dla członków komisji oraz 7 % minimalnego wynagrodzenia brutto dla przewodniczącego komisji za udział w każdym posiedzeniu. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia jest listy obecności, podpisana przez obecnych członków na posiedzeniu komisji. Ilość posiedzeń będzie zależna od uzasadnionych potrzeb.

IX. KIERUNKI I PŁASZCZYZNY REALIZACJI PROGRAMU

Głównym kierunkiem realizacji programu jest profilaktyka realizowana na trzech poziomach odpowiednio do stopnia ryzyka tj:

- 1) **profilaktyka uniwersalna** – adresowana jest do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży, rodziców, osób dorosłych, kobiet w ciąży), jej celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom,
- 2) **profilaktyka selektywna** – adresowana do grup zwiększonego ryzyka, które z uwagi na występowanie szczególnych warunków życiowych, podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej zagrożone występowaniem problemów i zaburzeń (np. dzieci alkoholików, dzieci z domów dziecka, dzieci adoptowane, młodzież, która „wypadła” ze szkoły, bezdomni itp.) jest ona dostosowana do specyficznych potrzeb grupy,
- 3) **profilaktyka wskazująca** – adresowana jest do tych jednostek z grup ryzyka, u których występują wczesne sygnały, problemy i liczne niepokojące zachowania (np. częste wagary, okresowe upijanie się) jej celem jest ograniczenie czasu trwania dysfunkcji, wymaga indywidualnej diagnozy i polega na redukowaniu czynników ryzyka obecnych w samej jednostce i w jej środowisku, nie jest to jednak jeszcze terapia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

mgr Piotr Parlak